Giải nhanh vài công án

(tiếp theo)

Dương Đình Hỷ

130-Có ông tăng hỏi Giáp Sơn :
-Làm sao đạt được cảnh giới nát bàn tịch tĩnh ?
-Như trong phòng ngủ rộng lớn không người'

Nát bàn là cảnh giói không người, không ta.

131-Nhân Dũng thượng đường nói :
-Từng trận gió Thu thổi qua rặng thông, khách chưa về nhớ cố hương. Ai là khach chưa về ? Chỗ nào là cố hương ?

Tâm là cố hương.

132-Có ông tăng hỏi Động Sơn :
-Thầy đã tu hành tới trình độ cao, giả như các vị Bồ tát Văn Thù, Phổ Hiền đến thỉnh giáo thì thầy làm sao ?
-Tôi coi họ như trâu, lùa vào chuồng.

Cầu Phật, cầu tổ đều là vọng tưởng, phải như chăn trâu.

133-Một người hỏi Cư Nhân :
-Người tục gia có thể lãnh hội Phật pháp không ?
-Tảng đá nào trăng không chiếu, cây nhà nào chẳng đón Xuân ?

Tụ tánh ở khắp nơi.

134-Một ông tăng thưa với Đạo Khâm :

-Đệ tử mới vào thiền viện, xin thầy chỉ thị.
-Một tay chỉ trời, một tay chỉ đất.

Tự tánh phải tự tìm.

135-Một ông tăng hỏi Tuệ Tông :
-Phía trước là vực thẳm vạn trượng, phía sau là hổ báo, sài lang, chính lúc đó phải làm sao ?
-Tự tại.

Hành giả phải lấy tâm không mà đối với cảnh.

136-Một ông tăng hỏi Thiệu Hóa :
-Trên đường gặp mãnh hổ phải làm sao ?
-Ngàn vạn người không gập, sao lại nhè ông mà gập ?

Tâm chưa thanh tịnh nên mới sợ hổ.

137-Đức Sơn nói :
-Để trả lời câu hỏi : Đạo là gì ? Nếu có người đáp thế nào là Đạo, tôi sẽ đánh hắn 30 gậy, nếu không đáp được tôi cũng đánh 30 gậy.

Chân lý không thể diễn tả bằng lời.

138-Có ông tăng hỏi Huệ Giác :
-Phật là thế nào ?
-Đầu đồng, cổ sắt.
-Là ý gì ?
-Chim giơ mỏ, cá phùng mang.

Tự tánh ai cũng có.

139-Một hôm Mã Tổ thăng đường, đại chúng tụ lại để nghe pháp. Bách Trượng cuốn chiếu. Mã Tổ bèn xuống tòa giảng.

Đạo lìa ngôn ngữ nên không cần nói.

140-Đạo U vào nhà ăn bảo đại chúng :
-Có lời với đại chúng.
Chư tăng ngửng đầu lên nghe.
-Ăn cơm đi.

Phải tỉnh thức trong mọi lúc.

141-Có ông tăng hỏi Vân Môn :
-Lúc sinh tử đến, làm sao để thoát ?
Vân Môn giang hai tay ra.
-Đưa sinh tử cho tôi !

Đã ngộ tự tánh rồi thì không sợ sinh tử.

142-Đại Châu nói :
-Vô niệm là ở tất cả mọi nơi đều vô tâm, không mong cầu, đối với mọi cảnh giới, không động niệm.

Vô niệm là không bị ngoại cảnh hạn chế.

143-Nỗi khi có thiền sinh hỏi về pháp, về thiền, về Đạo Toàn Hoát đều hét lên:
-Hừ !

Câu hỏi xuất phát từ vọng tâm làm trở ngại sự kiến tánh.

144-Đại Điên hỏi Thạch Đầu :
-Cổ nhân nói có, nói không đều là phỉ báng, thỉnh thầy trừ.
-Mọi vật cũng không thì trừ cái gì ?

Không một vật thì trù cái gì ?

145-Có ông tăng hỏi Trung Quốc sư :
-Thế nào là tâm của cổ Phật ?
-Tường vách, ngói gạch.
-Chúng chẳng phải là vật vô tình sao ?
-Phải !
-Có nói pháp không ?
-Thường nói chẳng nghỉ.

Không nói, không nghe mới là tự tánh.

146-Có ông tăng hỏi Vân Môn :
-Thế nào là Đạo ?
-Đi.

Cứ làm cho tốt, đừng chấp vào phương pháp và kết quả.

147-Long Nha hỏi Động Sơn :
-Ý tổ sư từ Tây sang là gì ?
-Đợi Định Thủy chẩy ngược dòng tôi sẽ bảo ông.

Tự tánh không thể diễn tả bằng lời.

148-Có ông tăng hỏi Vân Môn :
-Khi không khởi một niệm thì sao ?
-Núi Tu Di.

Tâm vào được bản thể giới.

149-Hoàng Bá vào phòng bếp hỏi phạn đầu :
-Ông đang làm gì ?
-Lựa gạo cho chư tăng.
-Một ngày ăn hết bao nhiêu ?
-Hai thạch rưỡi.
-Có nhiều quá không ?
-Sợ còn chẳng đủ.
Hoàng Bá bèn đánh phạn đầu.

Tự tánh vốn tự đầy đủ, không thừa, không thiếu.

150-Động Sơn tuần thị ngoài đồng, gặp thượng tọa Lương đang dắt trâu. Động Sơn bảo :
-Phải để ý con trâu này, đừng để nó ăn lúa ruộng.
-Nếu là trâu tốt thì không ăn vụng lúa.

Trâu chỉ tự tánh.

151-Khâm Sơn, Nham Đầu, Tuyết Phong cùng ngồi thiền. Động Sơn bưng trà ra, Khâm Sơn nhăn mặt lại, Động Sơn hỏi :
-Ông đi đâu ?
-Nhập định.

-Định vốn không cửa, vào từ chỗ nào ?

Định chân chính không ra, không vào.

152-Động Sơn hỏi Vân Cư :
-Ông làm gì đó ?
-Pha tương.
-Dùng bao nhiêu muối ?
-Cho vào từng chút.
-Vị thế nào ?
-Được lắm.

Tự tánh phải chính tinh tấn.

153-Một hôm trời rất nóng, có một văn sĩ đến chùa thăm một vị thiền sư. Vào đến phòng thiền sư cảm thấy nóng bức đến toát mồ hôi hột, bèn hỏi :
-Thiền sư, sao phòng nóng quá vậy ?
-Tâm tĩnh tự nhiên mát.

Tâm không thì mọi phiền não đều bị tiêu diệt.

154-Bài kệ của Thần Chiếu Bản Như :

Đường về khắp mọi chốn
Nơi nơi đều cố hương
Xưa giờ tự hiển hiện
Cần gì đợi tư lường.

Tự tánh ở khắp nơi, không cần suy nghĩ để tìm ra nó.

155-Ích Châu Tương Mục thượng đường. Có một ông tăng giơ tay nói :

-Hòa thượng là một con lừa.
-Tôi bị ông cưỡi.

Ngộ tự tánh thì không cảnh nào làm xao động được.

156-Tuyết Phong mang một bó củi ném bỏ trước mặt Động Sơn. Động Sơn hỏi :
-Bó củi nặng bao nhiêu ?
-Người cả thiên hạ cũng không giơ lên được.
-Vậy sao nó lại ở đây ?
Tuyết Phong im lặng không nói.

Bó củi chỉ tự tánh.

157-Động Sơn hỏi một ông tăng :
-Ông từ đâu tới ?
-Từ nơi bện dép cỏ.
-Ông tự mình bện hay phải nhờ người ?
-Nhờ người.
-Hắn có dạy người không ?
-Nếu theo lời hắn thì sẽ bện được dép tốt.

Hắn chỉ tự tánh.

158-Động Sơn hỏi Tào Sơn :
-Ông định đi đâu ?
-Con tới chỗ không biến đổi.
-Nơi không biến đổi lại có đến, đi sao ?
Đến đến, đi đi chẳng có ảnh hưởng gì đến sự tồn tại của không biến đổi.

Thiền cảnh là cảnh giới động, tĩnh là một.

159-Một ông tăng hỏi thiền sư :
-Cây nở hoa không ?
-Đã nở lâu rồi.
Còn kết quả không ?
-Đêm qua sương xuống làm rụng rồi.

Chấp vào kết quả là còn mê vọng.

160-Có ông tăng hỏi Diên Chiểu :
-Thế nào là Phật ?
-Thế nào là không Phật ?
-Con không rõ lời huyền diệu, xin thầy trực tiếp chỉ thị.
-Nhà ở bờ biển Đông, mặt trời lên sẽ được chiếu sáng trước.

Phản chiếu tự tâm sẽ được chiếu sáng trước.

161-Nam Tuyền đang giặt quần áo, một ông tăng hỏi :
-Chẳng lẽ thầy còn chuyện tất yếu này ?
Nam Tuyền giơ quần áo lên.
-Cái này biết làm sao ?

Giặt quần áo là cởi trói.

162-Tào Sơn bảo một ông tăng đứng cạnh :
-Người ngộ Đạo dù trời nóng đến đâu cũng không bị ảnh hưởng.
-Dạ phải.
-Nay nếu trời rất nóng, ông đi đâu để tránh ?
-Vào trong vạc nước sôi trong lò để tránh.

-Như vậy làm sao tránh ?
-Chúng khổ không thể tới.
Tào Sơn im lặng không nói nữa.

Vạn pháp do tâm tạo, hiểu được đạo lý này thì nóng trở thành mát.

163-Ở Huệ Lâm tự, trời lạnh Đơn Hà đem Phật gỗ ra đốt, viện chủ gặn hỏi, ông đáp :
-Trong gỗ làm gì có xá lợi.
-Vậy sao còn trách tôi ?

Đối với người ngộ tự tánh, thì ở đâu cũng có Phật.

164-Có ông tăng hỏi Nguyên An :
-Con muốn về nhà thì sao ?
-Nhà an, người mất, ông về đâu ?
-Vậy là không về.

-Mặt trời lên tuyết trước sân tan, bụi trong phòng ai quét ?

Bụi trong phòng chỉ tập khí.

165-Có ông tăng thưa với Tào Sơn :
-Con có đem tới một khối ngọc xin thầy điêu khắc.
-Tôi không khắc.
-Vì sao ?
-Để biểu thị tài năng tuyệt vời của tôi.

Muốn no thì bụng mình phải no, thầy no bụng không giúp gì được.

166-Có ông tăng hỏi Hương Lâm :
-Tâm cảnh đều quên là thế nào ?
-Giống như ông khi ngồi thiền mở to mắt mà ngủ.

Chủ thể và khách thể đều không.

167-Đạo Ngô đến thăm Vân Nham bị bệnh, hỏi :
-Lìa cái túi da này, chúng ta sẽ gặp nhau ở đâu ?
-Ở nơi bất sanh, bất diệt.
-Sao ông không nói ở nơi phi bất sanh, bất diệt và chúng ta cũng chẳng cần gập nhau.

Người giác ngộ tự tánh không để ý đến cái thân ảo diệt.

168-Có ông tăng đem lời của Động Sơn thuật lại cho Khánh Chư :
-Làm sao đi tới nơi vạn dậm không tấc cỏ ?
-Ra cửa đều là cỏ.

Cỏ chỉ phiền não, phiền não không tránh được, phải giữ cho tâm không khởi phiền não.

169-Có ông tăng hỏi Vân Môn :
-Con đương quét bụi bỗng gập Phật thì phải làm sao ?
-Thì ông coi Phật cũng là bụi phải quét đi.

Đang quét bụi là đang tu, phải quét hết đi.

170-Có ông tăng hỏi Dược Sơn :
-Con phải làm sao để khỏi bị ngoại cảnh mê hoặc ?
-Ngoại cảnh là ngoại cảnh, nó mê hoặc ông ở chỗ nào ?

-Con chưa hiểu rõ ý thầy.
-Ngoại cảnh nào mê hoặc ông ? Chính là ông tự mê hoặc.

Tâm tự mê.

171-Dược Sơn hỏi một ông tăng mới đến :
-Ông từ đâu lại ?
-Từ Hồ Nam.
-Nước hồ Động Đinh đã đầy chưa ?
-Dạ ! Chưa.
-Từ xưa đến nay có nhiều trận mưa lắm mà sao hồ vẫn chưa đầy?
Ông tăng không trả lời được.

Chỉ cần tâm chúng ta trú ở không thì không gì không dung nạp được.

172-Dược Sơn bảo đại chúng :
-Đối với thiền, tôi có một câu nói có thể giúp các ông hiểu rõ, nhưng phải đợi tới khi nào trâu đực sinh con thì tôi mới nói.
Có ông tăng bước ra thưa :
-Chỉ sợ trâu đực sinh con rồi lão sư cũng không nói ra được.

Chân lý không thể diễn tả bằng lời.

173-Bách Trượng thượng đường bảo đại chúng :
-Các ông không được động môi, họng; nói mau ! Nói mau !
Quy Sơn bước ra thưa :
-Con không nói, mời thầy nói.
-Nếu tôi nói cho ông nghe thì về sau không còn con cháu nữa.

Chân lý không dung lời mà diễn tả được

174-Có ông tăng hỏi Duy Khoan :
-Thế nào là Đạo ?
-Núi lớn tốt.
-Con hỏi Đạo sao thầy lại nói núi lớn tốt ?
-Ông chỉ biết núi lớn tốt, làm sao hiểu Đạo.

Đạo chỉ mình tự ngộ, không ai bảo cho mình được.

175-Tỳ khưu ni Liễu Nhiên hỏi một ông tăng :
-Sao ông mặc áo rách vậy ?
-Tuy vậy, nhưng là sư tử con.
-Là sư tử con sao bị Văn Thù cưỡi ?
Ông tăng không trả lời được.

Khi ngộ được tự tánh thì Văn Thù cưỡi sư tử hay sư rử cưỡi Văn Thù thì cũng chẳng khác gì.

176-Thần Hội hỏi Huệ Năng :
-Phật pháp khởi từ đâu ?
-Tự tâm chúng sanh.

Tâm sanh thì vạn pháp sanh.

177-Lục tổ Huệ Năng nói :
-Niệm trước chấp cảnh tức phiền não, niệm sau lìa cảnh tức Bồ đề.

Khi ngộ tự tánh thì không còn phiền não nữa.

178-Khi Đức Sơn cáo lui ra ngoài thấy trời tối bèn quay lại thưa với Long Đàm :

-Bên ngoài trời tối quá !

Long Dàm đốt đèn lên trao cho Đức Sơn. Đức Sơn vừa giơ tay ra, Long Đàm bèn thổi tắt đèn.

Tự tánh không có sáng, tối.

179-Có ông tăng hỏi Thạch Sương :

-Thế nào là bổn phận sự của hòa thượng ?

-Hòn đá còn toát mồ hôi sao ?

Ngộ tự tánh rồi thì ơn không cần báo.

180-Có ông tăng hỏi Thạch Sương :

-Ý tổ sư từ Tây sang là gì ?

-Giống như một tăng đá từ không bay tới.

Ông tăng lạy tạ, thiền sư hỏi :

-Ông hiểu ý này không ?

-Con không hiểu.

-May mà ông không hiểu, nếu không đã bị tảng đá dập bể đầu rồi.

Có niệm nổi lên thì niện niệm theo nhau.

181-Có ông tăng hỏi Ưng Thiên :

-Mọi người đều có Phật tánh, Phật tánh của hòa thượng ở đâu ?

-Ông bảo cái gì là Phật tánh ?

-Vậy hòa thượng là người không có Phật tánh ?

-Chính là vậy đó. Tôi khoái quá !

Tất cả đều không.